

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

VSTUPNÍ ČÁST

Název modulu

Právní záležitosti (H)

Kód modulu

SP-m-3/AG89

Typ vzdělávání

Všeobecné vzdělávání

Typ modulu

všeobecně vzdělávací

Využitelnost vzdělávacího modulu

Kategorie dosaženého vzdělání

H (EQF úroveň 3)

Vzdělávací oblasti

SP - Člověk a společnost

Komplexní úloha

Obory vzdělání - poznámky

Délka modulu (počet hodin)

16

Poznámka k délce modulu

Platnost modulu od

30. 04. 2020

Platnost modulu do

Vstupní předpoklady

Bez prerekvizit.

Modul je univerzálně použitelný pro širokou cílovou skupinu. Vstupním požadavkem jsou způsobilosti získané absolvováním ZŠ.

JÁDRO MODULU

Charakteristika modulu

Obecný cíl

Žák by se měl prostřednictvím modulu naučit získávat důvěryhodné informace k právním záležitostem, které se ho bezprostředně týkají, a číst s porozuměním související právní texty. Modul si klade za cíl, aby dokázal nahlížet své životní situace optikou práva a dovedl vymýšlet postupy, jak běžné právní záležitosti řešit. Dále by měl žák získat povědomí o občanském a trestním soudním řízení a dovednost aplikovat tyto poznatky na běžně se vyskytující případy.

Obsahová charakteristika

Modul žáky seznamuje s právem a jeho podobami v běžném životě jednotlivce s pomocí vybraných témat, situací či problémů. Jelikož je problematika práva velice rozsáhlá, přistupuje k ní modul výběrově: pohlíží na ni z perspektivy žáka a pracuje s právními záležitostmi, se kterými se může žák ve svém životě nejčastěji setkat. Samotná forma vyučování by měla být co nejpraktičtější a přibližovat se reálnému životu.

Modul obsahuje tři hlavní témata. První z nich rozvíjí u žáků dovednost řešit obvyklé právní a úřední úkony v různých životních situacích. Druhé téma, věnující se občanskému soudnímu řízení, buduje povědomí žáků o fungování českého právního systému. Žáci na běžných kauzách pozorují procesy a principy, na jejichž základě řízení probíhá, a aplikují své poznatky na modelové situace. Třetí téma se věnuje trestnímu právu. Žáci se naučí rozlišovat přestupky od trestných činů, získají přehled o trestech, které za ně mohou být uloženy, a seznamují se s průběhem trestního řízení.

Ačkoliv jistá míra faktografie je nezbytná, modul se nezaměřuje na právo z teoretického hlediska, ale především z hlediska dovednosti žáka řešit problémy a umět si poradit v různých životních situacích.

Cílová skupina

Modul je určen žákům kategorie vzdělání H (s výučním listem) napříč všemi obory vzdělání.

Návaznosti modulu

Modul má vztah k následujícím (povinným) modulům: Soužití v lidském společenství (člověk a společnost), Člověk v demokratické společnosti (člověk a společnost), Svět v souvislostech (člověk a společnost). Moduly lze řadit v libovolném pořadí.

Očekávané výsledky učení

- a) Žák navrhuje postupy pro zařizování právních a úředních záležitostí v běžných životních situacích.
- b) Žák vysvětlí na běžné životní situaci průběh občanského soudního řízení.
- c) Žák vysvětlí na běžně se vyskytujícím příkladu průběh trestního soudního řízení.

Obsah vzdělávání (rozpis učiva)

1. řešení životních situací

- o typy životních situací (Pozn.: Ve výběru životních situací, se kterými se bude pracovat, je zohledněna úroveň, společenský kontext, příp. preference třídy. Přehled životních situací lze nalézt na Portálu veřejné správy.)
- o způsoby řešení životních situací: jednání s úřady, úřední úkony
- o četba smluv s porozuměním
- o zdroje důvěryhodných a aktuálních informací pro řešení životních situací

2. občanské soudní řízení

- o praktické aspekty občanského soudního řízení – průběh a účastníci
- o zásady a pravidla chování při občanském soudním řízení
- o časté životní situace v občanském soudním řízení (Pozn.: Téma je vhodné zpracovat na konkrétních soudech – modelových či reálných – z těch oblastí občanského práva, se kterými se mohou žáci nejčastěji setkat: např. rozvod manželství, výživné na děti, náhradní rodinná péče, dědění.)

3. trestní právo

- o rozdíl mezi přestupky a trestnými činy
- o trestní sankce a druhy trestů
- o nutná obrana a krajní nouze
- o soudnictví ve věcech mládeže
- o stádia trestního řízení (Pozn.: Téma je vhodné zpracovat na konkrétních soudech – modelových či reálných – z reprezentativních oblastí trestního práva: např. krádež, loupež, ublížení na zdraví, zanedbání povinné výživy, vydírání, podvod.)

Učební činnosti žáků a strategie výuky

Vzhledem k praktickému charakteru modulu je vhodné klást důraz na činnostní strategie a řešení problémových situací.

Pro dosažení výsledků učení jsou doporučeny následující činnosti (pozn. není nutné využít všechny):

- projekt na řešení životní situace: každému žákovi/týmu je zadána životní situace, žák/tým navrhne postup vedoucí k řešení (může zahrnovat vyhotovení jednoduché úřední písemnosti), který následně odprezentuje (individuální/týmová práce)
- simulovaná návštěva úřadu: žáci zinscenují zařizování zadané záležitosti na úřadě, následuje reflexe

- simulované občanské/trestní soudní řízení: žáci nastudují podklady k případu a soudní řízení ve zjednodušené podobě zinscují, následuje reflexe
- brainstorming (např. postupy řešení životních situací, rozsudky v občanském/trestním soudním řízení)
- diskuze ve třídě (např. životní situace, soudy, osobní zkušenosti žáků)
- sledování filmu (dokumentárního či hraného) představujícího případ v občanském/trestním soudním řízení: získávání odpovědí z dokumentu do pracovního listu, následně diskuze (např. pořady ČT)
- práce s ukázkou právního textu, se kterým se žák běžně setkává (např. ujednání o osobních údajích u mobilní aplikace obsahující kontroverzní body)
- návštěva soudu – průběh hlavního líčení
- návštěva pracoviště probační a mediační služby
- výklad učitele (v omezené míře)

Zařazení do učebního plánu, ročník

VÝSTUPNÍ ČÁST

Způsob ověřování dosažených výsledků

Vzdělávací modul má především vést žáka k iniciativě a schopnosti řešit problémy právního charakteru, které se vážou k jeho životním situacím. Výsledky učení je vhodné ověřovat zejména v průběhu modulu (průběžné hodnocení zapojení žáka, formativní hodnocení), doplňkově pak také na konci, kdy je možné ohodnotit výsledky praktických činností i získané znalosti a dovednosti. Možností je zapojení vrstevnického hodnocení (např. při hledání postupů při řešení životních situací či simulování soudního řízení).

Hlavním kritériem pro splnění modulu je, že žák projde osobní zkušeností s tématem a s řešením praktických úkolů. Pro ověřování a hodnocení v průběhu modulu je možné využít všechny činnosti, kterých se budou žáci aktivně účastnit. Těžiště při hodnocení pak spočívá především v postupu s přihlédnutím k výsledku. V případě týmové práce je nutné předem určit podíl každého člena týmu na plánovaném výsledku.

Kritéria hodnocení

Modul žák splní, pokud jeho práce v průběhu modulu naplňuje následující body:

- a) žák navrhuje postupy pro zařizování právních a úředních záležitostí v běžných životních situacích
  - žák při řešení konkrétní životní situace postupuje na základě informací z důvěryhodných zdrojů
  - žák čte s porozuměním text právního či úředního charakteru, se kterým se člověk dostává běžně do kontaktu
  - žák vyhotoví/vyplní jednoduchou úřední písemnost nezbytnou pro řešení konkrétní životní situace
- b) žák vysvětlí na běžné životní situaci průběh občanského soudního řízení
  - žák charakterizuje hlavní aktéry občanského soudního řízení
  - žák uplatňuje zásady a pravidla chování účastníka v průběhu občanského soudního řízení
  - žák shrnuje důvody rozsudku u konkrétního případu z občanského soudního řízení
- c) žák vysvětlí na běžně se vyskytujícím příkladu průběh trestního soudního řízení
  - žák na příkladech vysvětlí rozdíl mezi přestupkem a trestným činem
  - žák charakterizuje osoby činné v trestním řízení a jednotlivé fáze trestního řízení
  - žák shrnuje důvody rozsudku u konkrétního případu z trestního soudního řízení
  - žák objasní nebezpečnost přestupků a trestných činů pro společnost

Doporučená literatura

Portál veřejné správy: <https://portal.gov.cz/obcan/zivotni-situace/>

Street Law: <http://streetlaw.eu/>

Soudní řízení v teorii a praxi (str. 35–50): <http://www.streetlaw.eu/soubory/dokumenty/a-metodika.pdf>

ČT: Podle práva: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10168939886-podle-prava/>

ČT: Rozsudek: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10702670652-rozsudek/>

ČT: Právo pro každého: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10604698737-pravo-pro-kazdeho/>

Aktivita Jsem také občan...: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/ZVE/7223/JSEM-TAKE-OBCAN.html/>

Aktivita Trestný čin a přestupek (str. 53–61): <http://invenio.nusl.cz/record/263423/files/metodika.pdf>

Poznámky

V úspěšnosti průběhu modulu hraje zásadní roli učitel a jeho vedení a podpora, které poskytuje žákům při provádění učebních činností.

V průběhu modulu je důležité pozitivně působit na postoje žáka.

Obsahové upřesnění

VV - Všeobecné vzdělávání

Materiál vznikl v rámci projektu Modernizace odborného vzdělávání (MOV), který byl spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jehož realizaci zajišťoval Národní pedagogický institut České republiky. Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marie Šamanová. [Creative Commons CC BY SA 4.0](#) – Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.